

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2004-2005

28 juni 2005

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR ALGEMEEN BELEID, FINANCIËN EN BEGROTING

Vraag om uitleg van de Joris Van Hauthem tot de heer Kris Peeters, Vlaams minister van Openbare Werken, Energie, Leefmilieu en Natuur, over een eventuele tweede 'nationale' luchthaven

Vraag om uitleg van de heer Sven Gatz tot de heer Dirk Van Mechelen, Vlaams minister van Financiën en Begroting en Ruimtelijke Ordening, en tot de heer Marino Keulen, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Stedenbeleid, Wonen en Inburgering, over fiscale impulsen om het stedenbeleid van de Vlaamse Regering te ondersteunen

Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting

Dinsdag 28 juni 2005

Waarnemend voorzitter: mevrouw Anne Marie Hoebeke

– *De vraag om uitleg wordt gehouden om 14.04 uur.*

Vraag om uitleg van de Joris Van Hauthem tot de heer Kris Peeters, Vlaams minister van Openbare Werken, Energie, Leefmilieu en Natuur, over een eventuele tweede ‘nationale’ luchthaven

De voorzitter: Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Van Hauthem tot de heer Peeters, Vlaams minister van Openbare Werken, Energie, Leefmilieu en Natuur, over een eventuele tweede ‘nationale’ luchthaven.

De heer Van Hauthem heeft het woord.

De heer Joris Van Hauthem: Mijnheer de voorzitter, op 18 juni 2005 heeft federaal vice-premier Reynders de idee gelanceerd om, naast de bestaande nationale luchthaven van Zaventem, eventueel nog een tweede nationale luchthaven te creëren.

Ik vind die uitspraak persoonlijk vrij ongelukkig. Zelfs zonder de uitspraak van de vice-premier blijft de toekomst van de luchthaven van Zaventem immers nog steeds onzeker. Ik zal dit even toelichten aan de hand van drie elementen.

Ten eerste heeft de Vlaamse Regering na het DHL-debacle een breed economisch project voor de luchthavenregio voorgesteld. De Vlaamse Regering is onder meer van plan bijzonder veel geld in de verkeersinfrastructuur en in het ontsluiten van de bedrijventerreinen te investeren. Ik zal hier niet heel het plan van de Vlaamse Regering uit de doeken doen, maar het gaat om een bijzon-

der grootschalig economisch project dat de leefbaarheid van de luchthaven in stand moet houden en dat bedrijven en potentiële investeerders de nodige zekerheid en kansen moet bieden. We mogen niet vergeten dat het hier om de toekomst van meer dan 60.000 werknemers gaat.

Ten tweede zit federaal minister Landuyt met de handen in het haar. Ik zou niet graag in zijn schoenen staan. Hij heeft zowat elke mogelijke route en elk mogelijk banenplan uitgewerkt. Telkens weer is hij op rechterlijke beslissingen gestoten. Indien de geluidsemissienormen van het Vlaamse Gewest en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest niet in overeenstemming kunnen worden gebracht, weet hij niet meer wat te doen. In dat geval zal elk spreidingsplan immers onvermijdelijk op een rechterlijke beslissing stuiten.

Ten derde was er tot 1999 in de regio een draagvlak voor de werking van de luchthaven. Ik woon zelf niet in een streek die onder lawaaihinder heeft geleden, ik woon net iets verder. Tot 1999 was er een fragiel maatschappelijk draagvlak. Er waren toen al actiecomités die de nachtvluchten in vraag stelden. Die actiecomités situeerden zich vooral in Brussel en in de Oostrand en waren vooral op het nimby-principe gebaseerd. Ook op andere plaatsen ondervonden mensen geluidshinder, maar waren geen actiecomités actief.

De heer Van Rompuy heeft hier al eens terecht verklaard dat voormalig federaal minister Durant dit fragiele draagvlak heeft weggeslagen. Haar poging om alle nachtvluchten te concentreren heeft tot de oprichting van nieuwe actiecomités geleid. Deze comités hebben niets met het nimbygevoel te maken: het gaat om mensen die een deel van de lasten willen dragen, maar niet bereid zijn alle vluchten over hun hoofd te laten passeren.

Van Hauthem

Omwille van een ideologische geborneerdheid is het draagvlak weggeslagen en is de toekomst van de luchthaven onzeker geworden.

Federaal vice-premier Reynders is van mening dat we het probleem eventueel door middel van het creëren van een soort tweede nationale luchthaven zouden kunnen oplossen. Ik veronderstel dat dit standpunt bij de Vlaamse Regering vragen doet rijzen. De Vlaamse Regering onderhandelt momenteel over de geluidsnormen. De politieke sleutel om deze normen met elkaar in overeenstemming te brengen, ligt in Brussel. Dit is tijdens de DHL-crisis al gebleken. Volgens mij heeft de uitspraak van vice-premier Reynders de onzekerheid over de toekomst van de luchthaven doen toenemen.

Mijnheer de minister, wat is uw mening over het denkspoor van vice-premier Reynders? Bent u van oordeel dat het lanceren van dit denkspoor de onzekerheid op en rond de luchthaven nog heeft doen toenemen? In hoeverre hebben deze plannen invloed op de aangekondigde investeringen van de Vlaamse Regering in de omgeving van de luchthaven van Zaventem?

Hoe staat het met het dossier van de geluidsnormen? Dit is uiteraard een delicate aangelegenheid. De sleutel ligt in Brussel. Over welke mogelijkheden beschikt de Vlaamse Regering om de Brusselse Hoofdstedelijke Regering in dit verband tot enige redelijkheid te dwingen?

De voorzitter: Minister Peeters heeft het woord.

Minister Kris Peeters: Mevrouw de voorzitter, ik zal de vragen van de heer Van Hauthem kort en duidelijk beantwoorden.

Het denkspoor van federaal vice-premier Reynders is in de Vlaamse Regering niet aan de orde. De Vlaamse Regering heeft de verschillende gevolgen van een nieuwe locatie zelfs niet onderzocht. Dit is gewoonweg niet aan de orde.

Dergelijke berichten de wereld insturen, is niet bevorderlijk voor een positief leef- en werkklimaat. Het gaat hier tenslotte om een belangrijk lid van de federale regering. De Vlaamse Regering streeft alvast naar rechtszekerheid voor de omwo-

nenden, voor de luchthavenuitbater, voor de investeerders en voor de werknemers in de luchthaven.

De heer Van Hauthem heeft daarnet naar de rechtstreekse tewerkstelling verwezen. De onrechtstreekse tewerkstelling betreft een nog veel grotere groep mensen. Voor hen is rechtszekerheid heel belangrijk. Het rondsturen van dergelijke berichten bevordert de rechtszekerheid niet.

Het effect van de uitspraak van vice-premier Reynders op het Start-programma is eenvoudigweg nihil. De Vlaamse Regering zal het aangekondigde programma onverminderd uitvoeren. Het gaat hier om een aanzienlijk bedrag, te weten 800 miljoen euro. De Vlaamse Regering werkt momenteel hard aan de verdere specificatie en implementatie van het programma.

Federaal minister Landuyt voert momenteel bilaterale gesprekken met de Brusselse Hoofdstedelijke Regering over de geluidsnormen. Ik heb hierover zelf ook al tweemaal een gesprek met minister Landuyt gevoerd. De elementen van het dossier zijn gemeenzaam bekend.

Het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest heeft eigen geluidsnormen. De Vlaamse geluidsnormen zijn in de milieuvergunningen opgenomen. Die normen betreffen de emissies van elk individueel vliegtuig en de totale emissies. De Vlaamse normen zijn niet van dezelfde orde als de Brusselse normen.

Het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest heeft de betekening van het arrest van het Hof van Beroep met een paar weken uitgesteld.

Minister Landuyt heeft een voorontwerp van wet opgemaakt. Op deze manier wil hij de vliegprocedures vastleggen. Hierover wordt momenteel nog overleg gepleegd.

De heer Van Hauthem heeft daarnet naar de situatie voor 1999 verwezen. Momenteel vormen de verschillende mogelijke spreidingsplannen een belangrijk probleem. We moeten tot een billijke en evenwichtige verdeling van de hinder over heel de regio en over de gewestgrenzen heen komen.

Minister Landuyt onderhandelt momenteel eveneens over het oprichten van een controleinstituut. Dit instituut is al eerder, met name ten tijde van

Peeters

de DHL-crisis, ter sprake gekomen. Het zou de nodige metingen moeten verrichten en de follow-up van bepaalde zaken moeten verzorgen. Ik heb de indruk dat de bilaterale gesprekken over dit onderwerp al ver zijn gevorderd. De overige onderhandelingen zullen ongetwijfeld nog meer vergadertijd vergen.

In zijn laatste vraag heeft de heer Van Hauthem onder meer naar de Brusselse geluidsnormen verwezen. Ik ga ervan uit dat de Brusselse Hoofdstedelijke Regering redelijk is en dit ook in de toekomst zal blijven. Ik hoef de Brusselse Hoofdstedelijke Regering niet tot redelijkheid te dwingen. De problematiek van de geluidsnormen is met het spreidingsplan en met de bochten in de vliegroutes verbonden.

De Vlaamse Regering blijft ijveren voor een voor Vlaanderen en voor Brussel leefbare en werkzame oplossing. Die oplossing veronderstelt een billijke en evenwichtige verdeling van de hinder over de hele regio en over de gewestgrenzen heen. De tijd tikt. De uiteindelijke regeling zal deze toets moeten doorstaan. We blijven hieraan werken, en federaal minister Landuyt neemt op dit vlak het voortouw.

De voorzitter: De heer Van Hauthem heeft het woord.

De heer Joris Van Hauthem: Ik dank de minister voor zijn bijzonder duidelijk antwoord. Dit geldt vooral voor mijn eerste drie vragen. Ik kan begrijpen dat de minister met betrekking tot mijn laatste twee vragen enigszins op de vlakte wil blijven en niet in detail wil uitleggen hoe ver de onderhandelingen al zijn gevorderd.

Blijkbaar zijn de onderhandelingen over het controleinstituut al ver gevorderd. Ik neem evenwel aan dat dit instituut een van de gemakkelijkste elementen van het dossier is.

Mijnheer de minister, ik heb nog een bijkomende vraag. Hoeveel tijd hebben we nog om de zaak rond te krijgen? Het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest heeft de betekening een maand uitgesteld. Zelfs dit uitstel laat ons niet veel tijd meer. Onderhandelingen kunnen soms maandenlang aanslepen en dan plots op 2 dagen worden afge-

rond. Ik vraag me echter af hoeveel tijd we vanuit juridisch oogpunt nog hebben. Ik heb het met andere woorden niet over een politieke deadline. Wanneer moeten de onderhandelingen worden afgerond om te vermijden dat effectief niet meer op Zaventem kan worden gevlogen?

Minister Kris Peeters: Voor de omwonenden is elke dag zonder een billijke en een evenwichtige regeling uiteraard een dag te veel.

De Brusselse Hoofdstedelijke Regering heeft besloten de betekening van het arrest van het Hof van Beroep een maand uit te stellen. Ze kan die betekening binnen een maand echter opnieuw uitstellen.

De heer Joris Van Hauthem: Mijnheer de minister, bent u daar zeker van? Kan de betekening eventueel nogmaals worden uitgesteld?

Minister Kris Peeters: Er is me verteld dat verder uitstel mogelijk is. De betekening is afhankelijk van de partij die het arrest kan laten uitvoeren. Ik weet niet of het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest het arrest zal laten uitvoeren. De Raad van State moet zich trouwens nog over de ordonnantie van 1999 uitspreken.

Het voorontwerp van wet is aan de Raad van State overgemaakt. Ik veronderstel dat de Raad van State nog een aantal opmerkingen over dit voorontwerp van wet zal maken. Vervolgens moet het federale parlement het wetsontwerp behandelen. Iedereen weet dat dit tijd zal vergen. Het federale parlement werkt niet sneller dan het Vlaams Parlement. We hebben geen tijd te verliezen. We moeten echter een onderscheid maken tussen een consensus tussen de betrokken overheden en de invoering van een wettelijk kader. Een akkoord kan niet zomaar worden uitgevoerd.

De rechtszekerheid mag uiteraard niet te lang meer op zich laten wachten. Ik heb in mijn korte politieke carrière evenwel geleerd dat het verschrikkelijk gevaarlijk is exacte data naar voren te schuiven.

De voorzitter: De heer Vermeiren heeft het woord.

De heer Francis Vermeiren: Mevrouw de voorzitter, ik heb de vraag om uitleg van de heer Van Hauthem aandachtig gelezen en het antwoord van

Vermeiren

minister Peeters met veel belangstelling beluisterd. Vorige zondag hebben we in Zaventem de plaatselijke deken gehuldigd. Deze oude en wijze man heeft bij die gelegenheid een toespraak gehouden. Hij heeft onder meer benadrukt dat mensen van goede wil moeten zijn. Ik vind die goede wil alvast terug in het antwoord van de minister.

De wereld is niet op een enkele dag gemaakt. De huidige situatie is eigenlijk al 25 jaar oud. Reeds 30 jaar word ik met soortgelijke verklaringen geconfronteerd. De idee om in Bevekom een nieuwe luchthaven uit te bouwen, is eigenlijk afkomstig van een burgerlijk ingenieur. De man is ondertussen 85 jaar oud en woont bovendien zelf in Bevekom. Om de 5 tot 10 jaar wordt zijn voorstel weer eens gehuldigd.

De luchthaven van Zaventem is historisch gegroeid en is geografisch zeer goed gelegen. De inplanting, de hub en de continentale en intercontinentale vluchten hebben een wereldreputatie. De uitbreidings- en privatiseringsoperatie van 1987 heeft tot een groei van de luchthaven geleid. Dankzij de nieuwe hub is de luchthaven van Zaventem misschien wel de mooiste, de adequaatste en de handigste luchthaven van heel Europa of van een zelfs nog groter gebied.

We mogen in dit verband niet over termijnen van twee of drie weken spreken. De luchthaven beschikt over infrastructuur en over klanten. Het is onmogelijk om plots elders een nieuwe luchthaven te installeren, laat staan om hiervoor de nodige fondsen te vinden.

De minister heeft terecht naar het Start-programma verwezen. Dit programma is eigenlijk een reactie van de Vlaamse Regering op het DHL-dossier. DHL heeft veel klanten en publiceert dagelijks grote advertenties in verschillende kranten. DHL heeft goede contacten met het eigen cliënteel en probeert steeds nieuwe klanten te vinden. Het is utopisch mensen te vertellen dat dit bedrijf zal vertrekken. We mogen natuurlijk niet vergeten dat DHL ondertussen volledig in handen van de Duitse staat is. Kanselier Schröder kampt met een economische crisis en heeft uiteraard nooit overwogen al zijn geld in Zaventem te investeren. De voorstellen in verband met andere locaties zullen alleszins blijven terugkomen.

We moeten vooruitgang boeken. De minister heeft al verklaard dat het kostenplaatje van de geplande investeringen zwaar is. De minister van Financiën bewaakt zijn budget als een waakhond. Het zal met andere woorden niet gemakkelijk zijn. De Vlaamse Regering zou eigenlijk opnieuw alternatieve financieringsmogelijkheden moeten zoeken.

Het Start-programma boezemt me hoop in, al is deze hoop is niet overdadig groot. Dit klinkt misschien vreemd. De Vlaamse Regering moet alternatieve financieringsmiddelen zoeken en stapsgewijs de juiste keuzes maken. We moeten beseffen dat het allemaal een tijdje zal duren. We kunnen de problemen van de luchthaven niet oplossen met het inleggen van honderd nieuwe buslijnen. De minister zal zich uiteraard voor een goede infrastructuur zorgen, maar we mogen geen wonderen verwachten. We moeten stapsgewijs vooruitgang boeken.

Ik wil er ook de nadruk op leggen dat we de mensen de waarheid moeten vertellen, en hen zeggen wat de problemen zijn en op welke manier we vooruitgang kunnen boeken. We moeten hier een timing aan koppelen en duidelijk maken wat onmiddellijk en wat pas later kan gebeuren.

Wat we onmiddellijk kunnen doen, is ons gezond verstand gebruiken. Dit geldt ook voor de Brusselse Hoofdstedelijke Regering. Ik ga ervan uit dat de leden van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering niet dom zijn. Ze moeten hun verstand gebruiken.

De mogelijke repercussies op de tewerkstelling zouden zich niet enkel in Vlaanderen laten voelen. In de luchthaven werken mensen uit Bastenaken, Luik, Tongeren, Oostende en elk ander deel van België. Na de haven van Antwerpen vormt de luchthaven van Zaventem de belangrijkste economische groeipool van België.

Sommige mensen leggen om electorale redenen bepaalde verklaringen af. We moeten evenwel ons gezond verstand gebruiken en rustig alle facetten van de zaak bekijken. We moeten rekening houden met de economische en ecologische elementen.

We moeten durven toegeven dat bepaalde beslissingen in het verleden te vlug zijn genomen. Snelheid is niet altijd een goede zaak. De verkeerde

Vermeiren

beslissingen uit het verleden moeten we durven herbekijken.

We mogen trouwens niet vergeten hoe de luchthaven van Zaventem is ontstaan. De geografische ligging speelt hierbij uiteraard een grote rol. De luchthavens van Evere en van Melsbroek zijn door de Duitsers gebouwd. In Zaventem spelen de westelijke winden een belangrijke rol. Een vliegtuigpijl kan geen wonderen verrichten. Hij is verantwoordelijk voor het leven van zijn passagiers en voor zijn eigen leven. Hij mag geen risico's lopen.

Vliegtuigen moeten altijd ergens overvliegen. We moeten oog en oor voor alle aspecten van het dossier hebben en oplossingen zoeken. We mogen niet achter mensen met wilde ideeën hollen. De hub is er. De bestaande infrastructuur heeft miljarden gekost en rendeert. De luchthaven biedt ter plekke 70.000 tot 80.000 mensen en in de hele regio 150.000 mensen werk. De uitstraling van de luchthaven beperkt zich ook niet tot Vlaanderen.

Brussel kampt met een groot tewerkstellingsprobleem. De luchthaven zorgt momenteel al in sterke mate voor een oplossing van dit probleem.

Indien we al deze elementen samenvoegen, moet het mogelijk zijn een degelijk akkoord tot stand te brengen waarin alle betrokkenen zich kunnen terugvinden.

De voorzitter: De heer Van Rompuy heeft het woord.

De heer Eric Van Rompuy: Mevrouw de voorzitter, ik vraag me af welke procedure in verband met het voorontwerp van wet van minister Landuyt moet worden gevolgd. De Raad van State moet advies uitbrengen. Heeft de Vlaamse Regering al een standpunt over dit voorontwerp van wet ingenomen?

Aangezien de mogelijkheid bestaat dat het spreidingsplan tot 2008 in een wet zal worden gebetonneerd en er in wijzigingscriteria voor routes en banen zal worden voorzien, lijkt het me belangrijk dat de Vlaamse Regering haar houding tegenover het voorontwerp van wet van minister Landuyt bepaalt. Is de Vlaamse Regering verplicht hier-

over advies uit te brengen? Maakt dit deel uit van de procedure?

De voorzitter: Minister Peeters heeft het woord.

Minister Kris Peeters: Minister Landuyt heeft de Vlaamse Regering namens de federale regering naar een standpunt over dit voorontwerp van wet gevraagd. De Vlaamse Regering heeft zich hier al eens kortstondig over gebogen.

De Vlaamse Regering heeft geen principiële bezwaren tegen een wettelijk kader dat een antwoord op de rechtsonzekerheid en op het permanent aanvechten van voorstellen biedt. De Vlaamse Regering heeft evenwel nog geen gedetailleerd advies over de verschillende elementen van het voorstel van minister Landuyt uitgebracht.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Sven Gatz tot de heer Dirk Van Mechelen, Vlaams minister van Financiën en Begroting en Ruimtelijke Ordening, en tot de heer Marino Keulen, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Stedenbeleid, Wonen en Inburgering, over fiscale impulsen om het stedenbeleid van de Vlaamse Regering te ondersteunen

De voorzitter: Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Gatz tot de heer Van Mechelen, Vlaams minister van Financiën en Begroting en Ruimtelijke Ordening, en tot de heer Keulen, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Stedenbeleid, Wonen en Inburgering, over fiscale impulsen om het stedenbeleid van de Vlaamse Regering te ondersteunen.

Minister Van Mechelen antwoordt tevens in naam van minister Keulen.

De heer Gatz heeft het woord.

De heer Sven Gatz: Mevrouw de voorzitter, deze vraag om uitleg zou eigenlijk door twee ministers kunnen worden beantwoord en in twee commissies kunnen worden behandeld. Het Uitgebreid Bureau heeft in al zijn wijsheid besloten dat ik mijn vraag om uitleg aan minister Van Mechelen moet stellen. Dit lijkt me logisch. Hoewel ik het in

Gatz

eerste instantie over het algemeen stedelijk beleid wil hebben, spitsen mijn vragen zich toe op een aantal fiscale beleidsaspecten.

De eerste stappen om op Vlaams niveau een stedelijk beleid te voeren, zijn in de jaren tachtig gezet. Het ging toen voornamelijk en haast uitsluitend om maatregelen in verband met de sociale huisvesting. Tot dan was een specifiek op de grote en de middelgrote steden gericht beleid zo goed als onbestaande. Dit mag eigenlijk geen verbazing wekken. De suburbanisatie van grote delen van Vlaanderen was immers de voornaamste exponent van de veeleer anti-stedelijke sfeer van het beleid. Ik moet hiervoor trouwens niet naar de jaren tachtig verwijzen, deze sfeer was al voor de Tweede Wereldoorlog totstandgekomen.

Pas in de jaren negentig viel een bescheiden stroomversnelling in het Vlaams stedelijk beleid waar te nemen. Op een bepaald ogenblik heeft de federale overheid de schuldenlast van de steden Brussel en Luik weggewerkt. Ten gevolge van de destijds geroemde wafelijzerpolitiek is toen voor de Vlaamse steden het Vlaams Fonds voor de Integratie van Kansarmoede gecreëerd. Dit fonds is later tot het Sociaal Impulsfonds omgevormd en uiteindelijk in het Stedenfonds opgenomen.

Naarmate ze met meer kansarmoede worden geconfronteerd, krijgen steden bijkomende middelen om specifieke projecten te financieren. Dit lijkt een logisch uitgangspunt. Indien we deze denkwijze consequent doorvoeren, komen we evenwel in een vreemde logica terecht. Hoe meer armoede een stad kent, hoe meer geld ze krijgt. De steun blijft al bij al weinig omvangrijk. De structurele impact is verdienstelijk, maar daar blijft het voor de betrokken steden bij.

De jongste jaren worden onze steden met een nieuwe tendens geconfronteerd. De stadsvlucht is in zekere mate tot stilstand gekomen. De stedelijke bevolking groeit weer aan. Dit is het gevolg van de internationale migratie en van de terugkeer van de middenklasse naar de meer trendy buurten van onze binnensteden. Deze terugkeer is onder meer een gevolg van de inspanningen die de steden zelf hebben geleverd. De steden hebben bepaalde buurten, pleinen en straten grondig onder handen genomen en getransformeerd. Het komt er nu op

aan deze tendens beleidsmatig te ondersteunen. Dit is het zwaartepunt van mijn vraag om uitleg. Indien we niet in die ondersteuning voorzien, dreigt het hier slechts om een kortstondige conjuncturele opstoot te gaan en zal het nefaste verloederingsproces van de jaren zeventig en tachtig opnieuw in alle hevigheid losbarsten.

Uit de analyse van de vastgoedmarkt in onze steden blijkt dat we ons in een broze overgangsperiode bevinden. We hebben dit vorige week allemaal in een bekend Vlaams weekblad kunnen lezen. Bovendien vond vorige week een hoorzitting over dit onderwerp plaats in de Commissie voor Wonen, Huisvesting en Stedelijk Beleid. Een vastgoedexpert heeft de aanwezige Vlaamse volksvertegenwoordigers zijn inzichten meegedeeld.

De vastgoedprijzen stijgen. Er is een bescheiden terugkeer van een gedeelte van de middenklasse. Uiteindelijk blijkt evenwel dat de kloof tussen arm en rijk in de grote Vlaamse steden blijft toenemen. Een beleid dat op het aantrekken van de middenklasse is gericht, moet de steden voldoende fiscale draagkracht bieden om de armoede te blijven bestrijden. Onze steden zullen trouwens altijd een armoedebestrijdingsbeleid moeten voeren.

Ik heb het hier over een beleid dat de noodzakelijke fiscale impulsen creëert om mensen in de stad te houden en nieuwe stedelingen aan te trekken. Ik wil me in deze vraag om uitleg dan ook uitdrukkelijk op het wonen in steden concentreren. Het ondernemen in steden is uiteraard ook van groot belang. Dit onderwerp verdient evenwel een groot belang in een andere commissie.

Mensen wonen uiteraard niet enkel omwille van een fiscaal gunstig klimaat in een stad. Andere factoren, zoals de veiligheid, de netheid, de aanwezigheid van grote scholen, een aantrekkelijk cultuuraanbod en de werkgelegenheid spelen hierbij ook een grote rol. Het fiscale aspect mag evenwel niet worden onderschat. De mensen kijken naar het algemeen belastingsklimaat. Ze hebben er geen boodschap aan dat bepaalde belastingen federaal of gewestelijk zijn. Momenteel houdt de fiscale situatie de mensen veeleer weg uit onze steden.

Mijns inziens zijn de voordelen van een stedelijk woonbeleid legio. Stadsbewoning verlaagt de druk op de groene rand, creëert minder mobiliteitspro-

Gatz

blemen, zorgt voor een betere sociale mix in de stadswijken en leidt uiteindelijk tot cultureel en creatief bruisende steden.

De Vlaamse Regering beschikt over een aantal beleidsinstrumenten. Het kadastraal inkomen is een virtueel inkomen. Het is een schatting van de eventuele huuropbrengsten van een woning. Hierbij wordt in belangrijke mate met de ligging van een woning rekening gehouden. Woningen in een stad hebben een hoger KI dan woningen in de stadsrand. Dit verschil valt historisch te verklaren. De laatste perequatie dateert van de vroege jaren zeventig. In die periode waren onroerende goederen in de stadsrand vaak goedkoper. Dit onderscheid is ondertussen reeds lang voorbijgestreefd. Woningen in een stadsrand zijn nu minstens even duur als woningen in een stadscentrum.

Aangezien de steden zich in een financieel onhoudbare concurrentiepositie ten aanzien van hun hinterland bevinden, dringt een hervorming van het KI, of zelfs van de hele fiscaliteit met betrekking tot onroerende goederen, zich op. Dit is een zeer uitgebreid en moeilijk debat. Bovendien gaat het hier om een federale bevoegdheid.

Beschikt de Vlaamse Regering over hefboomen om de federale regering tot een hervorming van het KI te bewegen? Heeft de Vlaamse Regering gedurende de voorbije weken of maanden gesprekken gevoerd met de federale regering over de eventuele invoering van een verstedelijkingscoëfficiënt? In feite zou het KI in verstedelijkte gebieden moeten worden verlaagd. Wie in een stad woont, belast de openbardienstverlening, zoals het openbaar vervoer en het wegnen, relatief minder.

Een ander denkspoor betreft het bevrozen van het KI gedurende enkele jaren voor gerenoveerde oude panden in bepaalde stedelijke zones.

Mijnheer de minister, hebt u concrete plannen om dit met de federale regering te bespreken? Zo ja, over welke plannen gaat het? Zo nee, waarom hebt u in dit verband geen plannen? Ik zal mijn vragen iets concreter maken. U bent gedeeltelijk bevoegd voor de onroerende voorheffing op het KI. Deze voorheffing zou een instrument kunnen vormen om de fiscale druk op de steden te verlagen. Er zijn evenwel nog andere overheden die in

dit verband opcentiemen heffen. Wat is het precieze aandeel van de Vlaamse overheid in de onroerende voorheffing? Zou het een goed idee zijn om de gewestelijke opcentiemen te schrappen? Zou deze maatregel een substantieel effect hebben en de fiscale druk op de stadsbewoners verminderen? Kan dit op termijn in een terugverdieneffect resulteren?

Over welke andere mogelijke fiscale hefboomen beschikt u om een stadsvriendelijker klimaat te organiseren? Kunt u iets doen op het vlak van de registratierechten, of zouden dergelijke inspanningen een te zware last voor de Vlaamse begroting inhouden?

Het gaat hier om een complexe problematiek. De Vlaamse Regering beschikt allerm minst over alle mechanismen om het fiscale klimaat in de steden te bepalen. Een coherente visie over deze problematiek lijkt me evenwel absoluut noodzakelijk. Vlaanderen kan het zich niet veroorloven de steden niet als prioritaire partners te beschouwen. Indien we de problemen in een stad kunnen oplossen, voorkomen we tegelijkertijd dat deze problemen zich verder uitbreiden. Dit betekent dat een stedelijk beleid, met inbegrip van eventuele fiscale maatregelen, eigenlijk in het belang van heel Vlaanderen is. Tegelijkertijd vormt een dergelijk beleid een manier om onze centrumsteden op economisch en op cultureel vlak in een internationaal netwerk te positioneren. Mogen we ons op korte of op middellange termijn verwachten aan een globaal beleid of aan punctuele maatregelen die de Vlaming weer naar de stad moeten halen en de huidige stadsbewoners in de stad moeten houden?

De voorzitter: Minister Van Mechelen heeft het woord.

Minister Dirk Van Mechelen: Mevrouw de voorzitter, het door de heer Gatz aangehaalde onderwerp is me uiteraard bekend. Zoals hij daarnet heeft aangehaald, zou hier nu evengoed de minister van Wonen, de minister van Economie, de minister van Gelijke Kansen of de minister van Cultuur, Sport en Jeugd kunnen zitten. Aangezien het stedelijk beleid niet tot een beleidsdomein beperkt blijft, heeft de Vlaamse Regering besloten dat dit beleid best onder de bevoegdheid van een enkele minister, in casu van minister Keulen, kan vallen.

Van Mechelen

Als minister van Financiën en Begroting draag ik een belangrijke verantwoordelijkheid. Ik moet ervoor zorgen dat de steden en gemeenten de nodige financiële middelen ontvangen. Bij het opstellen van het Vlaams regeerakkoord heeft de Vlaamse Regering beslist de dotaties van het Gemeentefonds zo goed als welvaartsvast te maken. Tijdens de recente begrotingscontrole is die beslissing bevestigd. Op die manier levert Vlaanderen een belangrijke financiële inspanning voor de steden en de gemeenten.

Sinds 2001 hebben we een financiële stroom van het Vlaamse Gewest naar de steden en de gemeenten op gang gebracht. De verdeling van die middelen komt vooral de grote steden, in het bijzonder Antwerpen en Gent, ten goede. We nemen onze verantwoordelijkheid op en trachten het financiële draagvlak van de steden en de gemeenten te versterken.

Ten gevolge van de Lambermontakkoorden is de Vlaamse Regering sinds 1 januari 2002 bevoegd voor dit onderdeel van de fiscaliteit. Sindsdien koesteren we de ambitie deze bevoegdheid als een hefboom en een beleidsinstrument ter ondersteuning van de beleidsdoelstellingen van de Vlaamse Regering te gebruiken.

Ik zal dit even illustreren aan de hand van een aantal voorbeelden. Voormalig federaal minister van Pensioenen Willockx heeft in 1990 verklaard dat het beschikken over een eigen woning de beste sociale bescherming tegen het ouder worden vormt. De Vlaamse Regering onderschrijft dit standpunt en heeft in dit verband een aantal maatregelen getroffen. We hebben de tarieven van de registratierechten verlaagd. We hebben het principe van de meeneembaarheid ingevoerd. We trachten onze nieuwe fiscale bevoegdheid op het terrein aan te wenden. Het abbatement bij de aankoop van een eerste woning en de schenkingsrechten voor bouwgronden zijn voorbeelden van onze pogingen de Vlaamse fiscaliteit te gebruiken.

De budgettaire meevallers voor 2005 vormen eigenlijk het beste bewijs. Zoals de heer Sannen vroeger al eens heeft gesteld, gaat het hier om slimme fiscale maatregelen. Deze maatregelen werken niet enkel beleidsondersteunend. Ze brengen tevens win-winsituaties tot stand voor de

Vlaamse schatkist en, vooral, voor de Vlaamse burgers en ondernemingen.

De heer Gatz vraagt zich af welke fiscale maatregelen ik zou kunnen treffen om het wonen in steden voor tweeverdieners aantrekkelijk te maken en de stadsvlucht te voorkomen. Ik wil deze vraag eerst even als Vlaams minister van Ruimtelijke Ordening beantwoorden.

Het RSV werd in 1997 goedgekeurd en loopt nog tot 2007. Ik voer dit plan momenteel consequent uit. Ik ben ervan overtuigd dat ons ruimtelijk beleid de kernen van onze steden kan versterken en tal van nieuwe projecten mogelijk kan maken.

De stedelijke afbakeningsprocessen zijn voltooid of naderen hun voltooiing. Deze processen omvatten onder meer ruimtelijke maatregelen die het stedelijk netwerk en het stedelijk weefsel moeten versterken. De facto komt het erop neer dat de steden de ambitie hebben de woondruk op de buitengebieden te verlagen. De buitengebieden zijn trouwens niet altijd even gelukkig met die woondruk. Daar hoeven we niet aan te twijfelen. De beleidsmakers moeten in dit verband een nieuw beleid en een nieuwe denkwijze ontwikkelen.

Ik heb vorige week het genoegen gehad een lang gesprek met de Antwerpse schepen van Ruimtelijke Ordening te kunnen voeren. Ik heb toen vernomen dat het onlangs voltooide ruimtelijk structuurplan voor Antwerpen tientallen nieuwe projecten omvat. Die projecten, die de stad weer aantrekkelijk moeten maken, getuigen van een nieuwe visie. De schepen ziet Antwerpen als de stad aan de stroom en niet als de stad die door een stroom wordt geplaagd. Hij wil win-winsituaties creëren.

Wat de fiscaliteit betreft, wil ik twee maatregelen uit de vorige legislatuur benadrukken. Hoewel met betrekking tot deze maatregelen enige publiciteit is verspreid, heb ik de indruk dat ze nog niet voldoende bekend zijn. Vooral in de steden zullen die maatregelen nog bijkomend moeten worden gepropageerd.

We stellen vast dat de commerciële kernen in een aantal steden, gaande van Aalst en Turnhout tot Antwerpen, sterk verschuiven. Vroeger hadden de binnensteden gespecialiseerde winkelboulevards waar, bijvoorbeeld, de grote elektrozaken geves-

Van Mechelen

tigd waren. Dit verschijnsel verdwijnt. We zien nu een concentratie van andere distributie- en verkoopvormen in grote centra.

Aangezien hierdoor handelspanden leeg komen te staan, dreigen bepaalde buurten gedeeltelijk te ontvolken. We trachten mensen te stimuleren om van die leegstaande panden weer woningen te maken. De herintegratie van verlaten handelspanden in het woningbestand is een van onze doelstellingen. Op die manier willen we de stad weer aantrekkelijk en leefbaar maken. Door die wijken en die leegstaande panden weer te bevolken, trachten we de stad een nieuwe aantrekkingskracht te verlenen. Wie hiervoor kiest, kan momenteel reeds gedurende 3 aanslagjaren van een volledige vrijstelling van de onroerende voorheffing genieten. Dit is niet niets. Het verbouwen van een handelspand tot een woning is evenwel een dure operatie. De fiscale vrijstelling vormt een onmiddellijke en daadwerkelijke beloning.

Wie vroeger een woning renoveerde of verbouwde, werd daarvoor niet beloond. Aangezien het KI op zijn verbouwde of gerenoveerde woning steeg, werd hij eigenlijk gestraft. Momenteel wordt iemand die een verwaarloosde of een onbewoonbaar of ongeschikt verklaarde woning renoveert of heropbouwt gedurende 5 jaar op het oude, haast onbestaande KI belast. De facto gaat het om een gedeeltelijke vrijstelling. In de praktijk gaat het alleszins om een substantiële verlaging van de grondslag. Ik weet dat heel wat stadsbesturen deze maatregel van de Vlaamse Regering zeer actief propageren.

Ik heb over deze twee maatregelen uitgebreide discussies met de steden en de gemeenten moeten voeren. De meeste stads- en gemeentebesturen hebben een tijdlang voor een verlaging van hun inkomsten uit de onroerende voorheffing gevreesd. Ik heb hen erop gewezen dat tegenover dit verlies aan opbrengsten uit de onroerende voorheffing uiteraard de opbrengsten uit de opcentiemen op de personenbelasting staan. De nieuwe bewoners van de gerenoveerde panden moeten natuurlijk hun personenbelasting betalen, wat de steden en gemeenten ook onmiddellijk zullen voelen. Uiteindelijk hebben de stads- en gemeentebesturen aanvaard dat het hier om een win-winsituatie gaat

en dat ze deze maatregel verder moeten propageren.

De heer Gatz vreest dat we met betrekking tot de onroerende voorheffing niet over bijkomende mogelijkheden beschikken. We hebben dit uiterst technisch debat vorig jaar al tijdens de besprekingen van het programmadecreet en van de begroting voor 2005 gevoerd.

Het zou interessant zijn de leden van deze commissie het jaarverslag met betrekking tot de onroerende voorheffing voor 2004 van Cipal, de Vlaamse belastingsdienst, te bezorgen. In dit document wordt de verhouding tussen de gewestelijke, provinciale en gemeentelijke opbrengsten duidelijk geschetst. De onroerende voorheffing levert het Vlaamse Gewest 78 miljoen euro, de provincies 370 miljoen euro en de gemeenten 1,491 miljard euro op.

Het aandeel van het Vlaamse Gewest is met andere woorden bijzonder klein. We beschikken eigenlijk niet over een beleidsruimte om op dit vlak sturend op te treden. Elke maatregel die ik ten aanzien van het aandeel van het Vlaamse Gewest zou kunnen nemen, zou enkel een druppel op een hete plaat vormen. De Vlaamse Regering heeft dan ook voor een aantal zeer gerichte maatregelen gekozen.

In uitvloeisel van de Werkgelegenheidsconferentie hebben we bedrijven van het gewestelijk deel van de onroerende voorheffing vrijgesteld. Vooral voor grote bedrijven en industriële complexen, zoals de vestigingen van BASF, Opel en Ford, is deze maatregel van groot belang. Voor kleine bedrijven is het sturend effect bijzonder klein.

We hebben tevens een vrijstelling van het gewestelijk deel van de onroerende voorheffing verleend voor de in VEN-gebieden gelegen percelen. De VEN-gebieden maken deel uit van het Vlaams beleid om de boscomplexen bij elkaar te houden. Het verlenen van een vrijstelling werkt in dit geval sturend. In de steden zouden we met deze maatregel evenwel geen potten breken.

Het grootste gedeelte van de onroerende voorheffing gaat naar de provincies en de gemeenten. Tijdens de regeringsonderhandelingen is besloten dat dit element eventueel in een pact met de lokale besturen zal worden opgenomen. Dit pact zou

Van Mechelen

tot een betere diversifiëring van de gemeentelijke fiscaliteit leiden. We moeten vooral een beleid ter versterking van de stads- en dorpskernen voeren. Om dit doel te bereiken, moeten we vormen van selectiviteit in de onroerende voorheffing inbouwen. In eerste instantie moeten we evenwel onderzoeken wat de mogelijkheden zijn en hoe ver we op dit vlak kunnen gaan.

De heer Gatz heeft daarnet ook naar het KI verwezen. Ik zou hier een heel eenvoudig antwoord op kunnen geven. Artikel 4, paragraaf 2, van de bijzondere financieringswet stelt expliciet – en ik citeer –: ‘De gewesten kunnen het federaal kadastraal inkomen niet wijzigen’. We zijn met andere woorden niet bevoegd om op dit vlak in te grijpen.

De laatste grootscheepse operatie in verband met het KI dateert uit de periode 1975-1980. Toen is geprobeerd elk gebouw op identieke wijze te documenteren en op te meten. Op basis van de nuttige oppervlakte is een herberekening gemaakt. Dit is de beruchte perequatie. Uiteindelijk is het KI gelijkgesteld aan de normale netto huurwaarde op een referentietijdstip, in casu 1 januari 1975. Dit is natuurlijk al een hele poos geleden. Ondertussen heeft de Vlaamse overheid besloten het KI voor de berekening van de onroerende voorheffing te indexeren. Zoals de heer Gatz al heeft aangehaald, kunnen we ons vragen stellen over de verhouding tussen de KI's op onroerende goederen die van voor en van na die berekeningsperiode dateren.

Eigenaars van een bescheiden woning kunnen zich momenteel op een verlaagd registratierecht beroepen. Bij het verwerven van een bescheiden woning moet de juistheid van het KI worden onderzocht. Ik veronderstel dat iedereen beseft dat deze waardemeter ondertussen gedeeltelijk achterhaald is.

Naar aanleiding van een zeer concreet probleem heb ik in 2003 het genoeg gehad de Seefhoek te bezoeken. In bepaalde gevallen volstonden de huuropbrengsten van een pand amper om de onroerende voorheffing te betalen. In dergelijke gevallen kunnen we ons natuurlijk afvragen waar we mee bezig zijn.

Ik denk dat de heer Gatz gelijk heeft: ooit zullen we het debat over het KI moeten voeren. Ik moet

evenwel niet verhelten dat het hier een zeer heikele en moeilijke discussie betreft. De ondersteunende juridische en wetenschappelijke onderzoekscellen hebben al een insteek gegeven. Ik moet evenwel toegeven dat de door hen voorgestelde maatregelen de problemen enkel groter zouden maken.

We zullen dit complex debat in een heel brede context moeten voeren. Het gaat hier zeker niet om een louter fiscaal debat. Dit debat omvat zoveel componenten dat we een brede maatschappelijke discussie zullen moeten voeren.

Tijdens de bespreking van het programmadecreet heb ik aangekondigd dat ik wil onderzoeken in welke mate we de registratierechten op de verkoop van onroerende goederen als sturend instrument kunnen hanteren. Dit is natuurlijk geen eenvoudige klus. We hanteren momenteel twee systemen. Het abatement bestaat sinds 1 januari 2002. Voor iemand die een eerste woning of een eerste bouwgrond verwerft, wordt de belastbare grondslag met 12.500 euro verminderd. Deze maatregel heeft uiteraard een groter effect op bescheiden woningen en in het stedelijk weefsel.

Het klein beschrijf bestaat al langer. Naargelang de op dat ogenblik aantoonbare kinderlast mag het niet-geïndexeerd KI respectievelijk 745, 845, 945 of 1.045 euro bedragen. In dat geval geldt het verlaagd tarief van 5 percent. De koper moet aan een aantal aanvullende voorwaarden voldoen. Binnen een periode van 3 jaar na de aankoop moet hij zich in het bevolkingsregister op het adres van de aangekochte woning laten inschrijven. Vervolgens moet hij gedurende minstens 3 jaar op ditzelfde adres ingeschreven blijven.

Het is mogelijk beide voordelen cumulatief te verkrijgen. Beide stelsels hebben in se dezelfde doelgroep. Aangezien de spelregels verschillend zijn, wil ik beide systemen nader onderzoeken om na te gaan op welke wijze we ze eventueel kunnen stroomlijnen en zo efficiënt mogelijk voor de beoogde doelgroep kunnen aanwenden.

We hebben een maatschappelijke doelstelling: we willen de lagere inkomens een maximale incentive geven om in het eigenaarsstatuut te stappen en zichzelf op die manier een betere sociale bescherming te bieden.

We hebben tevens een ruimtelijke en een stedelijke doelstelling. We kunnen een gemoduleerd systeem

Van Mechelen

in het leven roepen en het KI van een aantal factoren, zoals de ligging en de leeftijd van de woning of de financiële draagkracht van een gezin, afhankelijk maken. Dit is uiteraard een complexe materie. We moeten de voor- en nadelen van alle mogelijke systemen onderzoeken. We mogen geen maatregel uitvaardigen die nadien pervers blijkt te werken.

Inzake de registratierechten beschouw ik mijn werk niet als afgerond. De administratie, mijn kabinet en de wetenschappelijke experts waar we een beroep op kunnen doen, zullen nagaan in welke mate we het systeem kunnen versterken.

Ik onderschrijf de suggestie van de heer Gatz om de Vlaamse fiscaliteit ook in de toekomst als hefboom voor een doeltreffend en efficiënt stedenbeleid te gebruiken. Het lijkt me nuttig de twee reeds genomen maatregelen meer in de schijnwerper te plaatsen.

Het aandeel van het Vlaamse Gewest in de onroerende voorheffing is dermate gering dat we de onroerende voorheffing niet als een sturend instrument kunnen gebruiken. De mogelijkheden op het provinciaal en het gemeentelijk niveau zijn afhankelijk van een breder fiscaal pact tussen het Vlaamse Gewest, de provincies en de gemeenten.

De registratierechten lijken me nog steeds een vrij geschikt instrument om een aantal beleidsdoelstellingen te realiseren.

Tot slot wil ik hier nog eens naar de suggestie uit mijn inleiding verwijzen. Aangezien deze problematiek zoveel beleidscomponenten omvat, lijkt het me geen slecht idee hierover in de loop van het volgende zittingsjaar een themadebat te houden. Op die manier zou het Vlaams Parlement de verschillende betrokken Vlaamse ministers een incentive geven om hun eigen ideeën op papier te zetten en liefst zelfs in decreten uit te werken.

De voorzitter: De heer Gatz heeft het woord.

De heer Sven Gatz: Mijnheer de minister, uw laatste suggestie is zeker niet in dovemansoren gevallen. Ik dank u voor uw antwoord.

De maatregelen die in het verleden werden genomen, maken ons stedenbeleid fiscaal slagkrachtiger.

Gezien de relatief geringe impact van de betrokken bedragen, begrijp ik dat u het gewestelijk aandeel in de onroerende voorheffing niet als een sturend element beschouwt.

Met betrekking tot het KI zullen we niet onmiddellijk een oplossing tot stand kunnen brengen. Dat er vroeg of laat een oplossing moet komen, staat uiteraard als een paal boven water. Deze belasting wordt elk jaar willekeuriger. Aangezien het op een vroegere schatting van huurinkomsten is gebaseerd, heeft het KI eigenlijk een virtuele grondslag. Die redenering is ooit op argumenten gebaseerd. Elk jaar wordt het verschil tussen het KI en de eigenlijke huuropbrengsten en alle andere parameters evenwel groter. Het KI wordt langzamerhand volledig virtueel en willekeurig.

In de loop van het najaar zullen we allicht de kans krijgen dieper in te gaan op de vorderingen die u met betrekking tot de registratierechten al dan niet hebt gemaakt. U hebt aangekondigd criteria als de ligging en de leeftijd van woningen nader te onderzoeken. Mij lijkt dit in elk geval een goede werkwijze.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

– *Het incident wordt gesloten om 15.06 uur.*

HANDELINGEN

De handelingen zijn het woordelijk verslag van de plenaire vergaderingen en van de in openbare commissievergaderingen gehouden interpellaties en vragen om uitleg.

Ze worden in twee edities uitgegeven:

- de eerste, met witte kaft, bevat de handelingen van de plenaire vergaderingen;
- de tweede, met witte kaft en met bovenaan links de letter C met een chronologisch volgnummer, de vermelding van de commissie met het volgnummer van de vergadering per commissie, bevat de handelingen van de in openbare commissievergaderingen gehouden interpellaties en vragen om uitleg. Per commissie en per vergadering wordt een editie van de handelingen uitgegeven.

FIN : Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting
SFIN : Subcommissie voor Financiën en Begroting
BRU : Commissie voor Brussel en de Vlaamse Rand
BIN : Commissie voor Binnenlandse Aangelegenheden, Bestuurszaken, Institutionele en Bestuurlijke Hervorming en Decreetevaluatie
WON : Commissie voor Wonen, Stedelijk Beleid, Inburgering en Gelijke Kansen
BUI : Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking en Toerisme
OND : Commissie voor Onderwijs, Vorming, Wetenschap en Innovatie
CUL : Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media
WEL : Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin
ECO : Commissie voor Economie, Werk en Sociale Economie
SWAP : Subcommissie voor Wapenhandel
LEE : Commissie voor Leefmilieu en Natuur, Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid en Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed
SLAN : Subcommissie voor Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid
OPE : Commissie voor Openbare Werken, Mobiliteit en Energie

